

## LAKIALOITE 35/2014 vp

### Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 a ja 9 b §:n muuttamisesta

#### *Eduskunnalle*

Nykyinen työeläkeyhtiön hallituksen ja hallituneuvoston kokoonpanoa ohjaava lainsäädäntö on varsin väljä. Kaikkia sen mukanaan tuomia piirteitä ei voi pitää yksinomaan myönteisinä. Kun työeläkeyhtiöt harjoittavat eri tavoin varsin merkittävää vallankäyttöä Suomessa, on syytä määrätä työeläkeyhtiöiden hallinnon kokoonpanosta täsmällisemmin kuin aikaisemmassa laissa.

Nyt työeläkeyhtiöiden hallinnossa mukana olevilla on monella tapaa päällekkäisiä ja jopa keskenään ristiriitaisiakin rooleja. Lainmuutoksella halutaan täsmentää työeläkeyhtiön hallinnossa mukana olevien rooliksi nimenomaan yhtiön edustajana toimiminen. Osa hallinnon jäsenistä voi nykyään esimerkiksi olla mukana eläkealan lainsäädännön valmistelussa. Kun lainsäädännön rooli alan ohjaamisessa on aivan keskeistä, voi tällaisesta kaksoisroolista muodostua ongelmia. Edelleen jotkut hallinnon jäsenet voivat olla jäsenenä esimerkiksi Eläketurvakeskuksen hallinnossa. Kun Eläketurvakeskuksen roolia on monessa suhteessa verrattu viranomaisen asemaan, ei tällainen päällekkäinen tehtävä ole sopiva. Samanlaisia asetelmia voi syntyä joistakin muistakin tehtävistä työeläkejärjestelmässä. Laissa ei ole haluttu täsmällisesti luetella, mitkä kaksoisroolit pitää katsoa sopimattomiksi, koska järjestelmän organisaatio voi ajan kuluessa muuttua. Tulkinta tästä jäisi sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi.

Lainsäädännössä ei ole sinänsä asetettu rajoituksia sille, keitä eri järjestöt nimittävät työelä-

keyhtiön hallintoon. Olennaista on, että he täyttävät pätevyysvaatimukset ja heillä ei ole päällekkäisiä roolia työeläkealan organisaatioissa.

Nykyisten suurimpien työeläkeyhtiöiden hallitusten jäsenistä enemmistön voi katsoa suurten yritysten edustajiksi. Pienten ja keskisuurten yritysten edustajia on varsin vähän. Työeläkeyhtiön vastuuvastaavuudesta arviolta n. 30—40 % kuuluu toimintansa tai vakuutuksensa lopettaneille yrityksille ollen ns. päättäneitä vakuutuksia. Vakuutetuista noin 60 % työskentelee pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Siten työeläkeyhtiöiden hallinnon rakenne ei ole vakuutuksenottajien kantaan nähden tasapainossa.

Tällaisen vinoutuman seurauksena voi tulkita, että suuryritysten edustajat hallituksissa edustavat vähemmistöä yhtiön vakuutettujen kannasta. Sen seurauksena työeläkeyhtiöiden hallituksissa ei ole riittävästi pienen ja keskisuuren yritystoiminnan asiantuntemusta. Se on oletettavasti johtanut siihen, että yhtiöt eivät ole esimerkiksi kehittäneet merkittävästi pk-yrityksille sopivia uusia rahoitustuotteita. Sama vinoutuma on oletettavasti myös taustalla niissä kiistoissa, joita on ollut pk-yrityksiltä perittyjen työkyvyttömyysmaksujen perusteltavuudessa ja käytössä.

Tämän vuoksi laissa tulisi asettaa määräyksiä sille, keitä vakuutuksenottajien edustajiksi tulee nimetä. Vähintään yksi hallituneuvoston ja hallituksen jäsen tulee nimetä pieniä ja keskisuuria yrityksiä edustavien järjestöjen (yrittäjäjärjestöt) ehdottamista henkilöistä.

Laissa tulisi asettaa lähtökohdaksi, että hallituksessa olevien vakuutuksenottajien edustajien kokoonpanon pitää heijastaa mahdollisimman tasapuolisesti vakuutuksenottajien koostumusta. Yksi merkittävä tekijä tässä on vakuutuksenottajan palkkasumman suuruus. Siksi on perusteltua, että esimerkiksi palkkasummaltaan erisuuruisilla työnantajilla on merkitystään vastaa-va edustus hallinnossa.

Aikaisemmin on työeläkeyhtiöiden hallituksissa ollut nimenomaan suurten yritysten yli-edustus. Siksi tämän välttämiseksi on laissa säännöksiä. Tässä suhteessa suuryritykseksi lasketaan 1 000 työeläkeyrjestelmässä vakuutettua työllistävää yritys, konserni tai muu rinnasteinen yhteenliittymä. Tällaisten yritysten johtavassa asemassa tai hallinnossa olevia voi työeläkeyhtiöiden hallintoneuvostossa ja hallituksessa olla vain niin monta, että heidän suhteellinen osuutensa vakuutuksenottajien edustajiksi lasketuista henkilöistä ei ole suurempi kuin on tällaisten yhtiöiden suhteellinen osuus työeläkeyhtiön vastuuvälästä. Toisaalta suurten yritysten edustus hallinnossa halutaan mahdollistaa kaikissa tilanteissa sallimalla heille aina yksi paikka hallituksessa ja hallintoneuvostossa. Tällä muutoksella halutaan välttää nykyisenkaltaisen tilanne, jossa suuryritysten edustajat voivat käyttää taloudellista valtaa muiden maksuista kerrytettyjen rahastojen hallinnassa. Mikäli eläkelaitoksessa olisi vain suuryritysten varoja, tällaista rajoitusta ei ole tarpeellista asettaa.

Tällä hetkellä työeläkeyhtiöt maksavat eläkeinä saman verran kuin saavat maksutulona.

Eläkeläisten merkitys on siis jo hallitseva. Eläkeläisillä on järjestelmään nähden paljolti edunvalvonnallinen suhde. Siksi eläkeläisten rooli työeläkeyhtiön hallituksessa ei voi olla keskeinen. Kuitenkin on perusteltua, että yhtiön hallituksessa on edustettuna myös eläkeläisten näkökulma ja asiantuntemus. Siksi yksi hallintoneuvoston ja hallituksen jäsen esitetään valittavaksi eläkeläisjärjestöjen ehdottamista henkilöistä.

Yrittäjäjärjestöjen nimeämät henkilöt laske- taan vakuutuksenottajien ja eläkeläisjärjestöjen nimeämät henkilöt vakuutettujen kiintiöön. Samalla vaaditaan, että näiden ryhmien nimeämien jäsenten määrän tulee olla kolme neljäs- osaa koko jäsenmäärästä.

Mikäli yrittäjä- tai eläkeläisjärjestöt eivät pääse yhteisymmärrykseen nimitettävistä henki- löistä tai ei ole selvää, millä järjestöillä ylipää- tään on nimitysoikeus, paikat täytetään kussakin yhtiössä sen asianosaisten vakuutuksenottajien ja eläkeläisten keskuudessa suoritettavalla vaa- lilla. Vaalin toimeenpanosta määrätään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Työeläkeyär- jestelmän hallinnon kustannuksiin suhteutettu- na vaalin kustannukset olisivat vähäiset ja kor- vautuisivat hallintojen tehokkaammalla toimin- nalla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan la-  
kiehdotuksen:*

## Laki

### työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 9 a ja 9 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 9 b §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 524/2008 ja  
lisätään 9 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 524/2008, uusi 3—5 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 6 momentiksi, seuraavasti:

9 a §

*Työeläkevakuutusyhtiön johto*

Hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenellä ei saa olla eläkelainsäädännön valmisteluun, sijoitustoimintaan tai eläkeratkaisutoimintaan liittyviä muita merkittäviä tehtäviä työeläkejärjestelmässä.

Työeläkeyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen kokoonpanon pitää heijastaa vakuutuksenottajien kokoa. Hallintoneuvostossa ja hallituksessa ei saa olla sellaisia jäseniä, jotka ovat hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenenä tai johtavassa asemassa sellaisessa yhteisössä tai niiden muodostamassa konserniin rinnastettavassa yhteenliittymässä, jossa on yli 1 000 työeläkeläisten piirissä vakuutettua työntekijää, suhteellisesti suurempaa osaa vakuutuksenottajien edustajiksi lasketuista jäsenistä kuin mitä on tällaisten yritysten osuus eläkevakuutusyhtiön vastuvelasta. Tällaisia edustajia voi kuitenkin aina olla yksi.

Mikäli ei päästä sopimukseen siitä, ketkä pieniä ja keskisuuria yrityksiä edustavien sekä eläkeläisiä edustavien järjestöjen esittämät henkilöt nimetään hallintoneuvostoon tai hallitukseen, toimeenpannaan asiasta vaali yhtiön

asianomaisten vakuutuksenottajien ja eläkeläisten keskuudessa. Vaalin toimeenpanosta määrätään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

9 b §

*Hallintoneuvosto*

Hallintoneuvostossa on oltava sellaisia vakuutuksenottajien ja vakuutettujen sekä eläkeläisten edustajia, jotka valitaan keskeisten työnantajien ja palkansaaajien edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä. Vähintään yksi hallituksen ja hallintoneuvoston jäsen pitää nimittää pieniä ja keskisuuria yrityksiä edustavien järjestöjen ehdottamista henkilöistä ja yksi hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenistä pitää nimittää eläkeläisiä edustavien järjestöjen ehdottamista henkilöistä. Näitä edustajia on oltava sama määrä, vakuutetut mukaan lukien, ja heidän lukumääränsä on oltava yhteensä vähintään kolme neljäsosaa hallintoneuvoston jäsenmäärästä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 3 päivänä syyskuuta 2014

Kaj Turunen /ps